

Õiguskantsler

Vallavanem Aleksandr Širokov
Peipsiääre Vallavalitsus
vald@peipsivald.ee

Teie nr

Meie 16.09.2020 nr 7-8/201491/2004979

Märgukiri Peipsiääre vallas SARS-CoV-2 viiruse leviku tõkestamiseks võetud meetmete suhtes

Austatud vallavanem Aleksandr Širokov

Iseenesest on tunnustatav, et Peipsiääre Vallavalitsus on astunud samme, et tõkestada SARS-CoV-2 viiruse levikut. Sealjuures tuleb aga jääda [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) ja sellega kooskõlas olevate seadustega paika pandud raamidesse. Peipsiääre Vallavalitsuse 15.09.2020 korralduse „[Meetmete rakendamine koroonaviiruse epideemilise leviku tõkestamiseks](#)“ mitmed punktid piiravad põhiõigusi ilma seadusliku aluseta ja on seega kehtestatud ilmselgelt seaduslikku pädevust ületades. SARS-CoV-2 viiruse levik ei ole enam üllatuslik nagu see oli kevadel. Selle puhang on võimalik iga kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil ning selleks tuleb ette valmistuda. Meetmete rakendamise vajalikkud õigusaktide eelnõud tuleb hoolikalt läbi mõelda, et pädevuse ületamist vältida. Ka seadusliku pädevuse raames rakendatavad piirangud peavad olema eesmärgipärased, loogiliselt põhjendatud ning nende toel saavutatav kasu peab ületama kahju.

Peipsiääre Vallavalitsuse korraldus on antud [kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) § 30 lg 1 p 3 alusel, mille kohaselt valla- või linnavalitsus lahendab ja korraldab kohaliku elu küsimusi, mis ei kuulu volikogu pädevusse.

Riigikohus on osutanud, et põhiseaduse § 3 lõike 1 esimese lause kohaselt peab kohalikul omavalitsusel põhiõiguse riivamiseks olema seaduslik alus isegi juhul, kui muidu saaks otsustatavat küsimust sisuliselt lugeda kohaliku elu küsimuseks (RKÜKo 03.12.2007 [3-3-1-41-06](#) punktid 26 ja 27). Põhiõiguse piiramise võimaluse üle otsustamine on seega riigielu küsimus ja Riigikogu pädevuses.

Kohalik omavalitsus võib kohaliku elu küsimuse otsustamise raames sulgeda valla või linna ametiasutusi, ametiasutuse hallatavaid asutusi ja teatud tingimustel ka kohaliku omavalitsuse osalusega juriidilisi isikuid või lahendada muid nende tegevust puudutavaid küsimusi (sh töandjana töötajate suhtes). Kuid kohalik omavalitsus ei saa piirata haldusväliste isikute põhiõigusi, kui selleks puudub piirangu iseloomu arvestades piisavalt täpne seaduslik alus.

Seetõttu on eriti probleemsed korralduse p 7, millega pannakse kõikide valla haldusterritooriumil asuvate teenindusasutuste klienditeenindajatele kohustus kanda maske, ning p 9, millega pannakse

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

kõigile kohustus järgida valla haldusterritooriumil 2+2 reeglit ehk kodust väljas liikuda kahekaupa või perega ja hoida 2-meetrist distantsi teistest inimestest. Need kohustused piiravad vähemalt põhiseaduse § 19 lõikega 1 kaitstud vaba eneseteostust (teenindusasutuste kui ettevõtjate osas aga ka põhiseaduse §-ga 31 kaitstud ettevõtlusvabadust). Nende piirangute kehtestamiseks puudub kohalikul omavalitsusel seaduslik alus (seevastu näiteks alkoholi jaemüügi piiramiseks on Riigikogu loonud alused [alkoholiseaduse](#) § 36 lg 1 punktis 3 ning §-s 42). Vallavalitsuse korraldus, millega piiratakse põhiõigust seadusliku aluseta, on antud ilmselgelt pädevust ületades.

Kui kohaliku omavalitsuse organi õigusakt annab õigusi või paneb kohustusi haldusevälistele isikutele, siis tuleb õigusakti menetluses ja vormistamisel lähtuda [haldusmenetluse seadusest](#) (HMS). HMS § 63 lg 1 ja lg 2 p 3 kohaselt on haldusakt tühine ehk kehtetu algusest peale, kui seda ei ole andnud pädev haldusorgan. HMS § 63 lg 4 kohaselt võib haldusakti andnud organ haldusakti tühisuse igal ajal kindlaks teha (sh lg 3 kohaselt on võimalik ka tühisuse kindlakstegemine ainult haldusakti mõne osa suhtes).

Lisaks peab HMS § 56 lõigete 1-3 kohaselt haldusakt olema põhjendatud ning HMS § 61 lg 1 teise lause kohaselt saab avalikult teatavaks tehtud haldusakt hakata kehtima 10. päeval pärast avaldamist. Korraldus sisulist põhjendust ega viidet sellele ei sisalda ning jõustub p 11 kohaselt juba teatavaks tegemisest.

Palun Peipsiääre Vallavalitsusel viivitamatult analüüsida vastuvõetud korraldust ning teha kindlaks korralduse tühisus kõigi nende punktide osas, mille kehtestamiseks ei ole vallavalitsusel pädevust. Palun anda õiguskantslerile viivitamatult teada, mida vallavalitsus otsustab.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia liidu liikmete teavitamiseks: Eesti Linnade ja Valdade Liit
Koopia vajadusel järelevalve teostamiseks: Justiitsministeerium